

Vlăstarul

Nr. 17, mai 2014

Publicație a Instituției Publice Liceul Teoretic "Spiru Haret"

- Alineat -

Europa pe viu

Președintele Consiliului European, Herman Van Rompuy, a venit pe data de 13 mai a anului curent în Republica Moldova, pentru discuții cu președintele, premierul, dar și cu alți oficiali de la Chișinău. Vizita este considerată drept una de sprijin pentru Republica Moldova în fața presiunilor la care este supusă din partea Rusiei, dar și de reconfirmare a drumului european al Chișinăului. La ora 17.00, președintele Consiliului European a ținut un discurs la Palatul Republicii, în fața a 400 de persoane: demnitari, politicieni, ambasadori, istorici, experți în diverse domenii, oameni de cultură, profesori și elevi. Printre elevii care au avut posibilitatea de a-l asculta și a-l vedea pe viu pe domnul Rompuy au fost și elevii liceului "Spiru Haret". Am ocupat un loc cât mai bun în fața Palatului Republicii, pentru a-l putea atât asculta, cât și vedea pe demnitarul european pe ecranele mari instalate la intrare. Afară, am auzit doar discursul... translatorului. Totuși, mulți dintre elevii liceului nostru au reușit să intre în sală și să asculte discursul demnitarului european în original (în engleză).

Cătălina Beiu

- Editorial -

Absolvirea păcatelor

Atunci când în Chișinău are loc un accident rutier sau se anulează un concert, de vină este, de regulă, Chirtoacă! Dacă în Strășeni e zi frumoasă cu soare, iar în Chișinău toamnă cu găleata, de vină este, mai curînd, întreaga guvernare! Asta spun adulții... Copiii, în schimb, au alte probleme, deci și un alt țap ispășitor. Scurtarea vacanțelor, supravegherea video la BAC, mai nou – și la examenele de capacitate din clasele a 9-a, reintroducerea notelor pentru purtare i-au isterizat pe elevi, iar de vină este... corect! Maia Sandu! Imposibilitatea de a copia la examene și de a corupe profesorii i-a transformat pe elevi în niște flașnete obositoare, care, în loc să învețe, se gîndesc toată ziua cum să copieze fără a fi observați de camere și blestemă ziua în care Ministerul Educației a început reforme adevărate.

Am ajuns în luna mai și, în curînd, examenele vor fi în topul celor mai discutate subiecte în toată țara. Astfel, pînă și picii din a 5-a vor fi mai stresați decît absolvenții. Eu sînt, de pildă, în clasa a 9-a și am și eu examene. Am fost tensionată tot anul, pînă în ultima săptămînă, cînd am înțeles că trec printr-o etapă necesară din viață, în urma căreia voi deveni liceeană. Emoțiile au trecut atunci cînd am realizat că, de

fapt, mă agit degeaba, întrucît nu trebuie să-mi aleg acum o universitate și să-mi găsesc, în regim de urgență, o cale în viață. Examenul este o simplă probă și îi sînt recunoscătoare doamnei Maia Sandu că nu voi putea copia și voi avea nota pe care voi merita-o. Cea mai bună metodă de a învăța să înoți este să sari în apă, conștient că nu este nimeni în jur care să te ajute.

Emoțiile sînt firești înaintea unui examen: te temi că vei uita formula pe care o cunoști cel mai bine, te temi că sarcinile te vor depăși, te temi că o să-ți dezamăgești părinții și profesorii. Și e normal să ne fie frică de eșec. Dar e și mai normal să ni-l asumăm cu aceeași seninătate cu care ne asumăm reușitele.

Vrem, nu vrem, tema *Vlăstarului* sînt examenele. Dacă numărul apărării într-o altă lună, tema era, la sigur, alta. Știu că toți sînt stresați din cauza notelor, testelor. În preajma examenelor, redacția *Vlăstarului* vrea să vă dea o mîină de ajutor, calmînd spiritele și demistificînd „ororile” BAC-ului. De exemplu, Valeria Babără (elevă în clasa a 12-a) și Cristina Ursu (absolventă) își împărtășesc experiența legată de pregătirea și susținerea BAC-ului. De asemenea, Dan Mocanu vine cu o serie de propuneri personale pentru eficientizarea reformelor în sistemul educațional.

Este firesc să căutăm țapi ispășitori. Deoarece nu prea dorim să ne asumăm responsabilitatea pentru propriile greșeli. Vă urez, în ajunul examenelor de sfîrșit de an, să vă gîndiți mai puțin la Maia Sandu și mai mult la ce aveți de făcut în următoarele săptămîni.

Nica Ciubotaru

Herman van Rompuy, președintele Consiliului European, luînd pasul spre Palatul Republicii

DIN CUPRINS:

Tête-à-tête cu Igor Corman

de Adrian Bratu 2

Un profesor cu adevărat bun este cel mai mare privilegiu pe care-l poate avea un elev...

de Dan Mocanu 3

Poduri de carte

de Teodora Melega 5

Scrisori de la absolvenți. La persoana a II-a

de Eugenia Orlov 5

N. Cassian și G.G. Marquez. Nunțile necesare

de Mariana Jitari 5

Încercări literare

de Ion Munteanu și Vasile Văsoțchi 7

Recomandări. Film și muzică

de Tudor Iovu și Mădălina Benderschi 8

- Festival folcloric -

Cine-a zis dorului dor...

Dacă au mai rămas dintre aceia care nu știu *Cine-a zis dorului dor*, atunci aflați că dorul este un cuvânt, dar și un fel aparte de a simți, pur românesc. De aceasta ne-am convins împreună cu Ansamblul Folcloric al Liceului „Spiru Haret”, condus de dna Valentina Osoianu, la data de 12 aprilie, când a avut loc un spectacol de zile mari la Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici”. Pregătirile pentru acest spectacol au durat luni bune și s-au intensificat de la o zi la alta, pentru ca în final, în urma efortului titanice depus atât de ansamblu, de orchestră, cât și de administrația Liceului, să se ajungă la un rezultat frumos. Un alt lucru important este că haretistii care fac parte din ansamblu au fost acompaniați de Orchestra de muzică populară „Folclor”, dirijată de Petre Neamțu, un profesionist adevărat, care a avut suficientă răbdare la repetiții să-l asculte pe fiecare solist, să-l sfătuiască, să-l îndrume și mai ales să-l încurajeze. Data de 12 aprilie a coincis cu ajunul Floriilor, de aceea programul a început cu un colaj de melodii pascale inedite, doine și lălăite. Pe scenă au evoluat soliști din generații diferite, care au demonstrat că pot învăța unii de la alții indiferent de vîrstă. La fel de frumoasă ni s-a părut și colaborarea dintre elevi și profesori, care și-au pus tot sufletul în cîntec pentru a-l dărui publicului.

Surpriza serii au constituit-o, totuși, membrii ansamblului folcloric „Balada” din Fălticeni, jud. Suceava, România, conduși de dna Maria Tănăsă. Evoluția lor ne-a demonstrat încă o dată că sîntem de-un neam, de-o limbă și de-un dor, căci numai noi, cei cu suflet românesc, știm să cîntăm dorul și mai ales știm *cine-a zis dorului dor*. Spre final au mai evoluat și interpretele Mariana Colța, Angela Ciochină și, desigur, Surorile Osoianu. Și cum sfîrșitul încununează opera, după ce și-au încheiat evoluțiile, toți artiștii și protagoniștii acelei serii au ieșit în scenă cu un cîntec plin de semnificații: *Din Moldova lui Ștefan*. Astfel, în seara din ajunul Floriilor, la Filarmonica Națională s-a instaurat, luminos și demn, Sufletul Românesc.

P.S.: Sincere mulțumiri pentru munca enormă dnei Valentina Osoianu, pentru grijă paternă – dnului director, Victor Ambroci, Asociației Obștești „Spiru Haret”, condusă de dnul Alexandru Solcan și, nu în ultimul rînd, tuturor celor care au fost în sală și i-au susținut pe artiștii care au dăruit o parte din sufletul lor pentru a-i alina pe cei care au venit, nerăbdători, să guste din bucuriile și frumusețea tradițiilor populare.

Natalia Țurcan

Două piese grele ale muzicii folk:
Marius Orehovschi (elev, cl. a IX-a) și Alexandru Cerga (profesor)

excel
excel with an education abroad

În perioada 5-30 martie, Centrul EXCEL a organizat pentru a șasea oară Concursul EdUKation, destinat liceenilor din clasele a IX-a – a XII-a, dar și studenților din colegii. Concursul s-a desfășurat în trei etape, iar elevii au putut să participe doar la una din cele două probe: proba de engleză și de matematici (în limba engleză). Prima etapă a avut loc online, iar cea de-a doua etapă, în cazul elevilor care au optat pentru limba engleză, a avut loc în Liceul Teoretic „Spiru Haret”. La acest concurs au participat sute de elevi din zeci de localități ale țării. După cum declară organizatorii, obiectivele sînt stimularea competitivității elevilor talentați și oferirea posibilității de manifestare a abilităților în domeniul comunicării și al științelor.

Datorită numărului mare și generozității partenerilor și sponsorilor, premiile au fost impunătoare. Liceul nostru se poate mîndri cu Mădălina Benderschi, cîștigătoarea concursului la categoria *English Language*. Anul acesta, ea va pleca gratuit în Marea Britanie pentru un curs de 2 săptămîni la școala de vară în cadrul colegiului Bellerbys. Îi urăm mult succes.

Ștefania Răileanu

- La Parlament -

Tête-à-tête cu Igor Corman

La inițiativa Senatului Elevilor Liceului „Spiru Haret”, la data de 9 aprilie 2014 am efectuat o vizită la Parlamentul Republicii Moldova. Am fost primii elevi cărora li s-a oferit oportunitatea de a vedea din interior sediul renovat al Legislativului.

În cadrul vizitei noastre, am fost întîmpinați chiar de președintele forului legislativ, dl Igor Corman. Haretistii au avut o discuție instructivă și interesantă cu dl Corman în sala de ședințe plenare a Parlamentului. Am fost impresionați de modul în care dumnealui își justifică opiniile și alegerile. Am pus în discuție importanța Parlamentului într-o societate democratică și europeană, am vorbit despre cum ar trebui să arate un sistem parlamentar perfect și compatibil cu realitățile noastre. Aflîndu-se în Germania de mai bine de 5 ani în calitate de ambasador al Republicii Moldova, Igor Corman a cunoscut îndeaproape funcționalitatea instituțiilor publice de acolo și de aceea susține că Bundestagul german este unul foarte eficient. Elevii curioși au pregătit din timp un șir de întrebări privind noul Cod al Educației, statutul de neutralitate al Republicii Moldova și particularitățile parlamentelor din alte țări ale lumii. Cu aceeași amabilitate și deschidere, dl Corman i-a mulțumit pe toți cu răspunsuri interesante.

Elevii au rămas impresionați în urma acestei vizite și au decis să-și împărtășească experiența.

„Nu mi-am închipuit că aș fi putut ajunge în incinta Parlamentului Republicii Moldova, dar l-am vizitat și am rămas impresionată. Puțin probabil ca cineva să nu rămînă marcat de ceea ce a văzut. Mi-a plăcut foarte mult faptul că dl Corman a discutat deschis cu noi, răspunzîndu-ne la toate întrebările pe care i le-am adresat. Deoarece a fost o întîlnire neoficială, atmosfera din sală era una prietenoasă, ceea ce ne-a permis nouă, elevilor, să discutăm toate subiectele care ne-au interesat. Acest tip de activități este benefic pentru elevi, fiindcă îi formează ca cetățeni proactivi, îi ajută mai ușor să se orienteze în tot ce se întîmplă în jur și să-și creeze o opinie proprie și bine argumentată”, susține eleva clasei a X-a „C”, Cătălina Costenco.

„Cel mai mult mi-a plăcut faptul că ni s-a permis să ne așezăm în fotoliile parlamentarilor. E interesant să vezi lumea cu ochii lor măcar pentru o jumătate de oră. Am aflat care sînt responsabilitățile tuturor parlamentarilor și am înțeles că, pe lîngă privilegiul, mai au și foarte multe responsabilități, ceea ce face ca funcția de deputat să fie pe cît de interesantă, pe atît de complicată. Nemaivorbind deja de presiunea permanentă care se exercită asupra lor. Aceste vizite sînt importante pentru ca elevii să înțeleagă cum funcționează această instituție și chiar să realizeze cît de important e votul pe care îl acordă în cadrul alegerilor parlamentare”, ne spune elevul clasei a XII-a „A”, Daniel Frecăuțeanu.

„Cel mai mult mi-a plăcut discuția cu Igor Corman, deoarece a fost una liberă, mai degrabă un dialog viu decît un monolog plicticos. De asemenea, mi-a plăcut interiorul Parlamentului, care este luxos din toate punctele de vedere, cu scaune confortabile din piele. La drept vorbind, am rămas surprinsă cînd am aflat ce salariu are, în medie, un deputat (cam 7000 lei, fără impozite), ce atribuții are fiecare și ce gafe se mai comit în ședințe. M-am simțit minunat, stînd în locul unui deputat, am putut să mă simt pentru puțin timp în pielea lui, să am aceleași senzații pe care le au și aleșii poporului în timpul ședințelor. Aceste vizite ne ajută, în primul rînd, să cunoaștem lumea din afara liceului, să ne formulăm obiective mărețe în viață și să înțelegem că e posibil să devenim și noi cineva, dacă dorim cu adevărat acest lucru. Vizita ne-a motivat să excelăm în ceea ce am început”, ne zice o elevă a clasei a X-a „A”, Natalia Chicu.

Evenimentul descris mai sus face parte din programul de vizite educative la instituțiile publice din țară, elaborat de Senatul Elevilor Liceului „Spiru Haret”. Vizita la Parlament vine în sprijinul elevilor care resimt nevoia imperioasă de modele, de repere. Totodată, aceasta îi ajută să afle funcțiile și importanța instituțiilor publice. Elevii au nevoie de aceste repere și mai ales de discuțiile *tête-à-tête* cu oamenii care devin, pentru noi, niște modele.

Adrian Bratu

– Excelsior –

Dan Mocanu: „Un profesor cu adevărat bun este cel mai mare privilegiu pe care-l poate avea un elev..”

La data de 18 mai, Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” a găzduit prima neConferință „Upgrade în Educație” din Republica Moldova – platformă de discuții și dezbateri despre educație, creată în scopul coagulării forțelor tuturor actorilor implicați în procesul educațional pentru identificarea soluțiilor la problemele existente. Printre reprezentanții ministerului, managementului instituțiilor educaționale publice și private, mediului de afaceri și ai părinților, au fost și reprezentanți ai elevilor: inițiatorul și fondatorul Consiliului Național al Elevilor din Republica Moldova, Dan Mocanu, elev în clasa a XII-a „A” în liceul nostru. Vă propunem spre lectură discursul lui Dan Mocanu, ținut în cadrul evenimentului:

„Bună ziua!

Vreau, întâi de toate, să mulțumesc organizatorilor pentru inițiativa de a crea o astfel de platformă de discuții, precum și pentru invitația de a rosti un discurs în debutul acestui eveniment pe care-l apreciez foarte mult.

Sînt la cîteva zile distanță de absolvire și cred că pot să spun acum, la finalul experienței de elev, că datorită activităților în care am fost implicat în acești 12 ani, am avut posibilitatea să cunosc destul de aprofundat domeniul educației preuniversitare din țara noastră. Țin să afirm în primul rînd că, în situația actuală, dacă aș fi părinte, m-aș gîndi de două ori înainte de a-mi da copilul la o școală autohtonă. Cu excepția cîtorva licee, în care s-a consolidat pe parcurs o tradiție a calității, instituția școlii nu valorifică astăzi întregul potențial al generației mele. Ce avem în consecință? O generație care oscilează între o somnolență contagioasă și o nevoie obsesivă de a evada într-o realitate virtuală, mult mai atrăgătoare, dinamică și colorată, decît realitatea prozaică și cenușie din timpul orelor.

Privind retrospectiv la anii de școală, cred că îmi pot împărți activitatea de elev în cîteva etape. Prima parte a experienței de școlar am trăit-o impulsiv de competitivitatea din clasă, de concurența intelectuală cu o miză suficient de motivantă pentru acea vîrstă – diploma de eminență și adjudecarea titlului de elev „de nota 10”. Pe atunci găseam o activitate palpitană în acele insignifiante bătălii cognitive, la finalul cărora ți se stabilea valoarea proporțional unei hieroglifice de jumătate de centimetru, inscripționată în catalog – nota.

Într-o etapă ulterioară, odată cu dezvoltarea mea și a colegilor mei ca individualități distincte, școala a încetat să mai răspundă nevoilor noastre evaluate. Păstrînd același model uniformizat de educație, am văzut cum în anturajul meu creștea o generație de revoltați și frustrați, iar după cum ne asigură marele sociolog Gustave Le Bon, cel mai sigur mijloc de formare a unei astfel de generații este să o alimentezi cu informație inutilizabilă.

În aceeași perioadă, am sesizat un fenomen curios. Prin clasa a 6-a, ceva s-a rupt în relația dintre noi și școală. Printre colegii mei am observat că talentele au început să se tocească pe băncile școlii.

Potențialii pictori au început să facă inscripții pe bănci în timpul lecțiilor, artiștii – să asculte muzică în căști, sportivii să joace FIFA pe gadget-uri, poeții și scriitorii – să versifice în caietele de clasă sau să citească beletristică, IT-știi – să spargă sistemele de securitate ale computerelor școlii, iar afaceriștii au încetat în general să mai frecventeze lecțiile sau au început să comercializeze instrumente de copiat (pixuri ultraviolete, cărțuții de buzunar cu teste și probleme rezolvate etc.) Dincolo de această nuanță ironică, irelevanța conținutului propus spre asimilare, într-adevăr, alterează potențialul elevului, irosindu-se, astfel zi de zi, în miile de săli de clasă din țară capitalul uman necesar dezvoltării tuturor domeniilor statului.

Transferarea la liceul „Spiru Haret” m-a învățat că un profesor cu adevărat bun este cel mai mare privilegiu pe care-l poate avea un elev. Un profesor bun trebuie să-ți trezească bucuria cunoașterii și exprimării, să adauge seducție informației, să aibă un dozaj potrivit de autoritate personală și cordialitate. Astfel de profesori magistrali am întîlnit în echipa didactică de la „Spiru Haret”, iar ei au avut un rol fundamental la formarea mea ca om, elev și cetățean.

Revenind la viziunile asupra educației, subiectul conferinței de astăzi, consider că schimbările ar trebui operate în trei direcții principale de acțiune. Prima se referă la ceea ce Dostoievski numea dezvoltarea „omului din om”, care presupune cultivarea principiilor, valorilor, atitudinilor, comportamentului social etc. A doua constă în orientarea vocațională timpurie, adică în construirea unui mediu școlar care să permită explorarea potențialului individual al fiecărui elev. A treia direcție se referă la elaborarea conținutului didactic în concordanță cu necesitățile pieței forței de muncă.

Țin să precizez faptul că, de cînd echipa de la guvern, în frunte cu doamna ministru Maia Sandu, a provocat cunoscutele mișcări tectonice în sistemul educațional autohton, o serie de lucruri au început să funcționeze altfel, inclusiv pe direcțiile menționate mai sus, iar pe termen lung sînt convinși că acestea vor genera rezultate remarcabile.

Referindu-mă la aspecte mai practice ale temei de astăzi, am discutat recent în cadrul unui grup de lucru al Consiliului Național al Elevilor despre soluțiile care s-ar putea implementa în actualul sistem, astfel încît atît eu, cît și colegii mei să ne revizuiam decizia de a evita să încredințăm viitorul copiilor noștri unei școli autohtone. Voi pomeni doar cîteva dintre acestea:

Noi optăm pentru limitarea modelului educațional bazat pe conceptul de cultură generală doar pînă în clasa a 8-a, timp suficient pentru ca elevul să-și formeze o viziune de ansamblu asupra fiecărei discipline din planul-cadru.

Introducererea profilurilor suplimentare și a opțiunii ca elevii să-și aleagă individual cursurile pe care doresc să le frecventeze, pentru a evita problema irelevanței conținutului asimilat, din care derivă o serie de alte probleme: lipsa motivației pentru a asculta la ore sau a pregăti tema de acasă, iar, în cele din urmă,

lipsa motivației de a frecventa școala.

Pentru că trăim într-un secol care a schimbat fundamental modul în care funcționează lucrurile într-o serie de domenii, credem că este deosebit de oportună, cel puțin, într-o primă etapă, la disciplinele la care nu există suficienți profesori, utilizarea masivă a tehnologiilor informaționale, a educației digitalizate, după modelul Khan Academy – cel mai important proiect educațional global al deceniului.

Subcontractarea activităților extracurs din cadrul școlilor unor companii naționale de consultanță în educație, care să ofere pachete de proiecte standardizate, cu manual de operațiuni, care să faciliteze aplicarea celor mai bune soluții de dezvoltare alternativă, avînd un centru comun de gestionare.

Realizarea, în prima etapă, a unor investiții semnificative în elaborarea unor școli-model, instituții care să răspundă aspirațiilor comune spre o eventuală „școală ideală”, testarea modelelor în etapa a doua și proliferarea, în cele din urmă, a unei rețele naționale de astfel de școli.

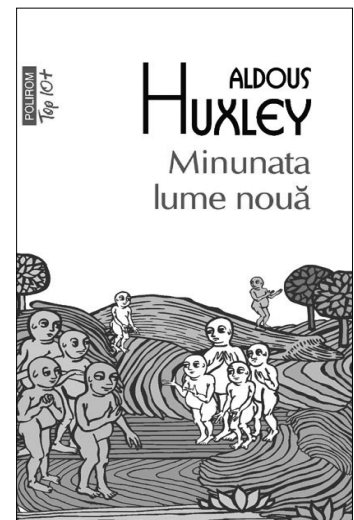
Implicarea în procesul didactic a părinților, ca modalitate de convertire a îngrijorărilor și revoltei acestora față de problemele din sistem, trebuie să devină o implicare constructivă întru beneficiul propriilor lor copii. Există părinți care posedă expertiză într-un anumit domeniu, ce poate fi corelat cu un anumit subiect din cadrul lecțiilor. Dacă aceștia ar fi dispuși să investească un număr ne semnificativ de ore într-un anumit interval de timp, susținînd cîteva prelegeri din aria lor de expertiză în fața copiilor, pe lîngă faptul că activitatea didactică ar fi diversificată, respectiv mai atractivă, ar aduce plusvaloare procesului educațional în ansamblu. Această soluție a fost implementată cu succes în cadrul liceului meu, în special la orele de educație civică și a generat doar reacții pozitive din partea colegilor.

Mă bucur că astăzi, în această sală, se regăsesc și oficiali de rang înalt din cadrul guvernului, iar pe parcursul conferinței sper să avem posibilitatea unor discuții mai aprofundate ce vizează soluțiile respective.

În încheiere, vă împărtășesc că, ajuns la final de liceu, îmi dau seama că, din tot ce am acumulat pînă acum, din toată abundența de informații pe care am asimilat-o, din toată încărcătura emoțională adunată în ajunul testelor sau tezelor, din toată acrobația încercată la unele discipline, peste ani doar cei cîteva profesori magistrali, despre care am pomenit mai sus, vor însemna pentru mine școala, alături de cîteva prieteni devotați cu care am împărtășit în acești ani fricile, indignările, frustrările, bucuriile și ambițiile intelectuale, precum și de cîteva foi de cunoștințe depozitate undeva într-un serdar obscur cu inscripția: cultură generală. Și problema cea mare este că de această stare de lucruri nu e vinovată doar școala, pentru că, invocînd citatul lui Eminescu, „școala va fi școală cînd omul va fi om și statul va fi stat”.

Vă mulțumesc!”

CARTEA OBLIGATORIE

Aldous Huxley
Minunata lume nouă
traducere în română
de Suzana și Andrei Bantaș
Editura Polirom
Iași, 2011

Lordul Kelvin, unul dintre cei mai proeminenți fizicieni ai secolului al XIX-lea, a declarat că vehicule „mai grele ca aerul”, precum avioanele, sînt imposibile. Lordul Rutherford, care a descoperit nucleul atomului, a respins posibilitatea creării unei bombe atomice. Albert Einstein a „demonstrat” că găurile negre sînt doar ficțiune, deoarece nu se pot forma.

Imposibilul, după cum spune Michio Kaku, este relativ. Ceea ce pare acum de neconceput poate deveni ceva absolut normal peste cîteva decenii.

„Utopiile ne apar astăzi mult mai realizabile decît se credea pe vremuri. De aceea, în vremurile noastre, ne aflăm în fața unei întrebări destul de chinuitoare: cum să evităm înfăptuirea lor definitivă?... Utopiile sînt realizabile. Viața se îndreaptă către utopii. Și poate că începe un veac nou, un veac în care intelectualii și pătura cultivată vor visa la mijloacele de a evita utopiile și de a reveni la o societate neutopică, mai puțin perfectă dar mai liberă”, afirmă Nikolai Berdiaev.

Huxley, autorul pe care vi-l recomandăm în acest număr, oferă o versiune a acestei utopii, pe care să o realizăm grație noilor tehnologii.

Minunata lume nouă este o carte care-ți spune că trebuie să ai grijă de ceea ce-ți dorești.

Probabil că ați resimțit vreodată „nostalgia” pentru o epocă pe care doar ați avut ocazia să v-o imaginați. Minunata lume nouă vă va face să aveți același sentiment pentru secolul de care nu știm să profităm, întrucît sîntem mereu în așteptarea de noi invenții, trăind cu iluzia că acestea îl vor face mai bun.

Ștefania Răileanu

- Personalități -

Alexandru Tănase: franc și carismatic

Mijlocul lunii aprilie a fost marcat de o altă ediție a proiectului educațional generat de Senatul Elevilor "Spiru Haret", Academia Succesului. Academia Succesului este un proiect inițiat pentru a motiva și inspira elevii prin modele de referință, oameni care au reușit să obțină performanțe în domeniile lor. De-a lungul anului, în cadrul proiectului au participat mai multe personalități de vază din lumea muzicii, politicului, educației și jurnalismului, printre care Anatol Durbală, Octavian Țicu, Vali Boghean.

Ajunși la cea de-a XV-a ediție a Academiei Succesului, haretistii l-au avut ca invitat pe dl Alexandru Tănase, Președintele Curții Constituționale. Franc și carismatic – așa l-am cunoscut noi, elevii, pe omul nr. 1 din justiția Republicii Moldova. Indiscutabila performanță profesională a fost completată și de o ținută umană extraordinară. Cele circa două ore de discuții cu dl

Tănase le-au servit elevilor un model de limbă română savuroasă, de inteligență profundă și de verticalitate. Al. Tănase și-a făcut studiile primare și gimnaziale în țară și a fost parte din prima generație de studenți care au primit bursă din partea Guvernului Român pentru a-și putea continua studiile universitare la Iași.

Discuția cu personalități ale vieții publice se desfășoară, uneori, după alte scenarii decât cele pe care le așteptăm. Astfel, am rămas surprinși să aflăm opiniile sincere ale dlui Tănase despre clasa politică actuală. La rîndul nostru, nu am ezitat să-i adresăm întrebări incomode și provocatoare.

În finalul discuției noastre, dl Alexandru Tănase a apreciat performanțele liceului nostru, dar și progresul educației în Republica Moldova.

Adrian Bratu

Alexandru Tănase, răspunzând la întrebări provocatoare.

Vali Boghean: o prezență memorabilă

Să scrii despre țara ta este o min-drie, să scrii despre liceul în care înveți este o bucurie, să scrii despre cîntărețul autohton Vali Boghean – o plăcere.

Vali Boghean e un om modest, sincer, care acceptă critica, este deschis pentru comunicare, de aceea îl poți "birfi" doar de bine. Este una dintre puținele persoane publice din țara noastră care nu s-a contaminat de boala celebrității: dumnealui vorbește de la egal la egal și, fără să vrei, te încintă prin inocența sa copilărească.

Vali Boghean nu a căutat niciodată intenționat faimă, nu s-a aruncat în oferte comerciale care i-ar fi făcut, cu siguranță, numele mult mai celebru decât este acum și nu s-a integrat niciodată în showbizul autohton. Artistul a ales să rămână cu picioarele pe pământ, să respire prin muzică și să profite de micile bucurii ale vieții.

Vali Boghean face muzică cu sufletul și sufletul este cea mai importantă strună la care poate cînta. Are foarte multe de spus în muzică și a ales să o facă pe cont propriu. Este mereu inspirat de frumusețea care îl înconjoară și, indubitabil, de dragostea pe care o trăiește.

Prezență memorabilă, Vali Boghean are propria lui lume, își împărtășește sentimentele prin note muzicale, simte viața, este recunoscător pentru tot ce i se întâmplă – rețeta perfectă a fericirii.

NB: Pe 10 iunie 2014, orele 19.00, Valentin Boghean va susține un concert de suflet în stil balcanic, în incinta Teatrului Național de Opera și Balet "Maria Bieșu" – o șansă în plus pentru a ne delecta cu muzică de calitate.

Mădălina Balan

Vali Boghean, omul care respiră prin muzică.

Anatol Durbală: omul-teatru

Ora 14.30. În sala de conferințe a liceului „Spiru Haret” a intrat un om „nu mare de statu”. S-a îndreptat cu pas măsurat spre masa din centrul sălii, dar a preferat să nu se așeze, pentru că, a spus el, „pe scaun sau în picioare e tot aia”. Era Anatol Durbală. De fapt, în acel moment am simțit cu toții o bucurie așteptată, acea bucurie specială pe care o simți atunci cînd ai în față ta un om mare (nu neapărat ca statură, ci ca valoare). Am început filosofic, cu întrebarea *Ce este succesul?* Anatol Durbală nu s-a sinchisit să ne-o întoarcă politicos, spunînd că noi ar trebui să știm mai bine ce este succesul, de vreme ce ne-am denumit proiectul Academia Succesului. De fapt, pe tot parcursul întîlnirii, n-a făcut altceva decât să ne arate, prin felul său de a fi, ce reprezintă un om de succes. Am văzut, în acele două ore (care s-au scurs foarte repede), mai mult omul Anatol Durbală, decât actorul pentru care mergem să vedem *Zgomote din culise*, *Panică la Grand*

Hotel, *Amorul Dănuție și fete joacă*, *12 scaune*, *În largul mării* sau *Hronicul Găinarilor*. Ne-a vorbit despre copilărie, despre școală, despre experiențe ciudate sau frumoase, despre oameni care îl inspiră și motivează, despre cei care l-au determinat să fie așa cum este. Din toate acestea am înțeles că atitudinea este cea care ne face să avem parte de un succes sau de eșec, pentru că succesul este relativ (afirmație cu care am căzut de acord în mod unanim, inclusiv invitatul Anatol Durbală). Iar dacă îți pare că ceva ar fi trebuit să te facă fericit, dar nu a reușit nici măcar să te bucure, atunci trebuie să te raportezi doar la rezultat, pentru a înțelege dacă ești învingător sau înfrînt.

Și pentru că a fost imposibil să nu vorbim și despre viața de actor, la întrebarea cum este să fii actor, Anatol Durbală a răspuns: „E ca la nimeni altul, foarte complicată și culmea, nu din cauza salariului, ci pentru că un actor își reprezintă

generația, el este cel care înfățișează, prin felul său de a fi, viața care clocotește în omenire, adică privind un actor mai cu băgare de seamă poți simți pulsul anilor din care face parte, anume acest lucru face actoria să fie o profesie dificilă, dar și una foarte frumoasă”. A. Durbală ne-a spus sincer că nu regretă nimic din ce a trăit și dacă ar mai avea o viață, ar trăi-o întocmai. Ca un mesaj pentru tînăra generație (de actori și nu doar), a spus că trebuie să facem ceea ce ne place, să mergem acolo unde ne simțim bine, mai ales viitorii actori: „Să nu mergeți la actorie pentru că voi credeți că o să fiți renumiți, o să vă arate lumea cu degetul pe stradă, o să aveți faimă, bani, glorie sau altceva.

Actoria presupune multă muncă, dragoste și dăruire totală. Pentru că (atenție!), Arta nu se măsoară în Timp.”

Bineînțeles că ar mai fi fost multe lucruri de discutat și întrebări de pus. Dar pentru că nu aveam tot timpul din lume și nici nu ne-am permis să-l stoarcem de puteri pe actorul Anatol Durbală înainte de repetiții, ne-am mulțumit cu poze, autografe, plecăciuni și zîmbete de recunoștință și mai ales cu o stare frumoasă de plăcere și inspirație, care va menține încărcate „bateriile” elevilor pînă la următoarea ediție a Academiei Succesului.

Natalia Țurcan

Anatol Durbală, despre meseria de actor, faimă și dăruire.

– Noua Danemarcă –

Poduri de carte

Între noi și ei – peste Prut – pod de piatră, pod de flori (1990) și pod de... carte.

La 22 mai, Liceul „Spiru Haret” a fost gazda citorva personalități remarcabile ale culturii românești.

Timp de două ore academice, elevii au participat la o lecție neobișnuită de limba și literatură română cu tocmai șase profesori: Ana Selejan (critic și istoric literar – Sibiu), Lucian Chișu (critic și eseist – București), Gheorghe Manolachi (poet, critic literar – Sibiu), Gheorghe Bălci (scriitor, epigramist – Chișinău), dar și, nu în ultimul rând, un scriitor deja familiarizat cu Chișinăul, Nichita Danilov, și bunul nostru prieten, poetul Arcadie Suceveanu, Președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova.

Mi-ar fi greu să repovestesc toate câte am auzit, de aceea am să reproduc aici pagina mea de caiet în care, la viteză, mi-am notat câte ceva. Domnul Gheorghe Manolachi ne-a făcut o scurtă introducere despre începuturile modernității în cultura și spiritualitatea românească. Discursul a fost continuat de doamna Ana Selejan care, fiind istoric literar, a vorbit despre totalitarism și ravagiile pe care acesta le-a produs în cultură. Mai ales pentru elevii de liceu, acesta nu este un subiect străin, noțiunea de realism socialist fiindu-ne bine cunoscută după ce am „dezghioțat” romanele *Ora 25* de C. Virgil Gheorghiu, *Dumnezeu s-a născut în exil* de Horia Vintilă etc.

Tot aici ni s-a făcut o scurtă explicație a acestui fenomen, pornind de la întrebarea: ce s-a întâmplat cu scriitorii consacrați ai literaturii române în acea perioadă? Unii au fost închiși în lagăre, alții, însă, au plecat în Vest, unde au dat o replică valorică literaturii din țară, dominate de proletcultism. E vorba de nume consacrate: Eugène Ionesco sau Mircea Eliade care scrie, departe de casă, într-o manieră cosmopolită, ca un Dante al românilor. De la acest subiect trist pentru toate literaturile sub totalitarism (cenzura a fost aplicată în toate țările lagărului socialist), am trecut brusc la poezia contemporană.

Domnul Arcadie Suceveanu ne-a delectat, recitându-ne versuri din cărțile sale pentru copii, dar și din acelea pentru copii ceva mai mari: *Corabia lui Sebastian Brant*, *Noua Danemarcă*, *Turnul Eiffel cu urechi*. Pe o notă mai sumbră

ne-a adus poetul Nichita Danilov, recitând poeziile: *Celui care vine*, *Peisaj nocturn* și *Suflete la second-hand*.

Deși a început cu o glumă foarte reușită despre „fetele frumoase din Republica Moldova”, criticul literar Lucian Chișu ne-a vorbit în termenii cei mai academici despre „frumoasa fără corp”, adică despre limbajul poetic, luând ca obiect de studiu *Luceafărul* de M. Eminescu. De la „relația dintre contingent și transcendent” am ajuns, surprinzător, la... epigrame. Țăranii, proștii, femeile, bărbații, politicienii – au fost cu toții „pomeniți” de epigramistul Gheorghe Bălci în poante care de care mai piprate, ce au și încheiat lecția noastră. O lecție prin care am reușit să mai lungim podul de carte de peste Prut cu încă vreo două-trei tomuri.

Teodora Melega

– In Memoriam –

Nunțile necesare

Fiecare primăvară se asociază cu un început. Primăvara literară a acestui an a adus senzația sfârșitului – în plan național și internațional. Istoria literaturii a înscris finalul pentru nouă nume mari: Nina Cassian și Gabriel Garcia Marquez.

Poeta dramatică și jucăușă ne-a tot purtat prin labirinturi zăpăcindu-ne, dar și convingându-ne că a descoperit tinerețea fără bătrânețe și, prin urmare, viața fără de moarte. O admiram cu doar câțiva ani în urmă, într-un interviu, năstrușnică și îndrăgostită, și îmi ziceam că e ceva magic în poezie dacă știe să-și întinerească împlinzitorul. Eram fascinată de chipul aproape translucid, cu ochi șmecheri și plini de inteligență, încât mi-am promis și eu să trăiesc veșnic – prin dragoste, de ceea ce faci, de oameni. După ce i-am citit *Confidențele fictive*, nu mai știam care este secretul frumuseții adevărate, pentru că Nina Cassian mi-a părut cea mai frumoasă femeie. Acum, dacă și confidențele de

vin fictive, la vestea morții, speram într-o moarte fictivă. Dar era una biografic adevărată, mai puțin artistică. I-am recitat, ca un omagiu, interviurile, poeziile și mi-am reconfirmat că moartea e nedreaptă. Chiar poeta zice: *”Din nou îmi e frică de moarte./ Pînă acum, puteam muri oricând./ aflîndu-mă mereu/ la polul anestezic al iubirii”*, dar sfârșitul a venit exact când era ieșită din anestezie... Ne-a lăsat o zguduitoare poveste a doi pui de tigru, Ninigra și Aligru, pe care oamenii, viața, sistemul îi transformă implacabil în pisici – un avertisment pentru conservarea demnității din noi. Ne-a lăsat doruri de mare și corăbii, de struguri și fum, prin care întinerim a suta oară. Iar ea s-a dizolvat în nunta necesară, căci:

*E ora cînd marea Doamnă de Frig
e pețită de Marele Domn de Metal.*

Și dacă oricum o nuntă este făcută din doi, nu am reușit să accept vestea trecerii poetei că a și venit alta peste

mine. Și peste admiratorii lui Gabriel Garcia Marquez. Mă gîndeam că e prea mult pentru o singură săptămînă și căutam semne ale proniei în această coincidență. Le-am găsit! Ambii s-au jucat cu noi, au înaintat în vîrstă jucăuș, de parcă n-o luau în serios. Marquez s-a încumetat să păcălească un cancer, dar a cedat acum unei pneumonii. Și-a îndreptățit pe deplin apartenența la realismul magic: a trăit o *toamnă a patriarhului* într-o primăvară! Și a fost un patriarh pe bună dreptate: curajos și sigur, pasional, viguros, care a știut să mascheze excelent un veac de singurătate. Ca un adevărat *general în labirintul său...* Pentru că el n-a venit să țină un discurs – doar *a trăit pentru a-și povesti viața* – eu nu am pretenția să fac din textul meu *cronica unei morți anunțate*, ci doar mi-ar plăcea să știu că tot ce a creat e valoros și unic, ca și *dragostea pe vremea holerei*.

Mariana Jitari,
profesor de română

POȘTA REDACȚIEI

Scrisori de la absolvenți

Eugenia Orlov, promoția 2013

Prolog

Mi-a zis să mă fac criță. Căci “e vorba de o s(tare!) în care trebuie să fiu pentru a scrie o asemenea... compunere”, i-am zis. N-am făcut-o pentru că, de-o făceam, m-aș fi transformat, probabil, într-o tipă sentimentală (de care nu-mi place!) și din tocul meu ar curge *sîrop* și nu *sînge*. Aș fi scris și eu despre, știți și voi, acea atmosferă de clasă inundată de lumină, rumoarea veselă, glume (proaste, în mare parte) compuse de creieri verzi (cu cît e mai verde primăvara, cu atît mai “hormonale” sînt glumele), sentimentul numit “nepregătit de oră” sau temperatura aceluia “rămăi, băi, la lecția asta? hai să ni dușim” și restul, ce par a defini dispoziția acelor trei ani de liceu leneși și fără griji – natura efemeră a acestor senzații și zilele atît de egale între ele îmi erau pe atît de străine, pe cît acum îmi par de ridicole.

N-am băut, în schimb am gîndit “scrisoarea” cîteva zile și, întrucît o *corespondență* adevărată am cu o singură ființă fără vîrstă și plină de însuflețire, aceasta nu va fi tocmai o scrisoare...

La persoana a II-a

Tot ce-aș putea să-ți scriu acum ar semăna mult cu un paragraf, sau poate o pagină din *Enciclopedia morților*. Bine, sînt doar trei ani – n-ar face mai mult de un paragraf.

Ar părea o enciclopedie sinistră, dar nu m-am mai temut de ea din momentul în care Kiș mi-a devenit prieten. Evident, doar *împărtășindu-mi un secret* o putea face. Mi-a zis: caută acele sclipiri, din exterior și din interior, care te-au sensibilizat cel mai mult, care te-au făcut să trăiești doar cu ochii, doar cu nervii...

Simbioza acestor revelații formează o experiență cu adevărat unică, dar cîți din noi sînt conștienți de singularitatea trăirilor noastre? Abia privind retrospectiv, poți să prinzi mecanismul care aranjează – după o logică paradoxală dar precisă, necunoscută nouă – elementele într-un puzzle.

Pornind de-aici, ar trebui să-ți contabilizez numărul astronomic de absențe din clasa a XII-a, despre care ai tăi n-au știut, și, mai interesant – motivele. Cîte absențe pe motiv de “practică la șoferie”, cîte pe motiv de “boală”, cîte pe motiv de “consultație la medic”. Într-un post scriptum trebuie să menționez că majoritatea din ei, medicii, au fost psihiatri, lista integrală a cărorora ar fi interesantă doar unui bolnav la fel de grav ca și tine. Rolul lor în însănoșirea ta era atît de determinant, încît n-ar suporta să nu fie numiți: Preda, Frisch, Dostoievski, Sagan, Balzac, Blecher, Goethe, Blaga, Stone, Eliade etc. Și bolile (toate – infecțioase, să știți), în aceeași ordine: sens, dedublarea sinelui, conștiință, romantism, caracter, tuberculoză pulmonară, creație, esteticul, construirea unei biografii, universalitate etc.

urmăre în pagina 6

continuare din pagina 5

Ar fi cel puțin straniu să nu găsești printre rînduri diagnoza fatală – dragostea. Te-ai îndrăgostit – un pas ireversibil acum – nu de un D și nu de un C, ci de un L – da, *litere*.

Aparent ne semnificative, însă de o rezonanță asurzitoare – câteva replici de care trebuie să-ți aduci aminte: "Cel mai frumos personaj al literaturii române... Victor Petrinii". Dna Jitari nu știa c-o să te doară inima ceva timp după așa o scăpare.

O carte de Maugham furată cu nerușinare de la Profesorul tău și confesiunea lui — consolarea ta: "Mi-ar plăcea să nu mi se întorcă o carte, înseamnă că și-a găsit locul...".

Și, în final, câteva regrete. Sau poate doar unul. Că n-ai privit un film cu cine trebuia, într-o lună de mai – o sincope.

Adevărul e că dincolo de profesori nefericiți, neinspirăți și, prin urmare, neinteresanti, eu chiar cred că școala poate deveni locul în care să găsești și să te găsești, să crezi și să te crezi. Sau poate tu ai avut noroc, întotdeauna ai avut! De fapt, nu cred că despre asta e vorba. Ține de o anumită sensibilitate și intuiție, conștientizare a momentului potrivit, (re)cunoașterea șansei. Iar ca aceasta din urmă să devină aproape un instinct, trebuie să dai crezare lui Canetti: "Diversitatea profesorilor era uimitoare, e prima diversitate conștientă în viața unui om. [...] și, apoi, varietatea aparițiilor lor, unul după altul, în același loc, în același rol, cu aceeași intenție, deci perfect comparabili – acestea toate la un loc înseamnă cu totul altceva decât școala declarată, și anume și o școală a diversității oamenilor și, dacă o iei cât de cât în serios, ea înseamnă prima școală conștientă a cunoașterii oamenilor."

Dumitru Frunze, promoția 2012

Chiar dacă viața de student promite multe, eu unul am rămas puțin dezamăgit de ea. Trebuie să recunosc, din păcate, că nivelul general de cultură și cunoștințe la majoritatea noilor colegi lasă grav de dorit. Acest lucru face ca unii studenți (mă includ în listă) să devină mai izolați de mediul universitar și mai egoiști, chiar. Și, dîndu-mi seama că aceasta se întîmplă și în alte universități de la noi din țară, mă întreb: de aici pornesc oare egoismul, nepăsarea, incultura, care se întîlnesc în societatea noastră? Probabil că da.

Îmi lipsește un colectiv unit, orele cu adevărat captivante, profesorii competenți, dar, mai ales, colegii, prietenii, care mă făceau să-mi pară vacanțele uneori prea lungi, doar pentru că îmi era dor să-i revăd. Dacă aș avea șansa să mă reîntorc la liceu pentru încă un semestru (avînd aceiași colegi), m-aș întoarce sigur.

Aș fi vrut, însă, ca profesorii noștri, care sînt într-adevar niște profesori buni, să nu fie nevoiți să predea după algoritmul impus de minister, care propune, în mare parte, niște metode expirate. Cu toate astea, liceul rămîne, deocamdată, cea mai specială și memorabilă perioadă din viața mea, chiar dacă sînt, deja de doi ani, student la universitate.

– BAC 2014 –**Valeria Babără: „BAC-ul, o tranziție de la viața de elev la cea de student...”**

Teoretic vorbind, sînt deja studentă. Trebuie doar să mai susțin și BAC-ul. Doar atît (și rîd cînd spun asta, amintindu-mi cît mai am de repetat, încă!). Să iau cîte un "5" ferm la cele patru examene, ca să poată cineva bifa într-un pachet de acte că am trecut de BAC. Dar, trebuie să menționez, că aici intervine și orgoliul meu de — iertată fie-mi lipsa de modestie — elevă sîrguincioasă, care n-a muncit 12 ani decît pentru o notă trecătoare. Prin urmare, fiindcă sîntem în ajun de bacalaureat, mă aflu într-un amplu proces de "îngrășare a porcului" ori, altfel spus, am pus serios mîna pe carte!

De partea tehnică a examenelor, însă, mai puțin îmi pasă. E mai important pentru mine

cu ce cunoștințe o să fiu înarmată, decît dacă o să ne filmeze sau nu în timpul probelor. Sigur, avem nevoie de verificatori obiectivi și competenți, de examene care ar avantaja toți elevii, dar las asta pe seama celor responsabili. La fel ar trebui să facă și jurnaliștii, în locul tam-tam-ului despre camere, detectoare de metale, supraveghetori și alte chestii organizatorice, care nu prea ar trebui să ne deranjeze pe noi, elevii. Cît despre elevi, sper că a înțeles fiecare — e și timpul, deja — cît de riscantă e doar intenția de a copia. Ministerul a avut grijă să pună totul la punct ca ideea copiatului să displacă oricărui dintre noi pus pe ghidușii, ceea ce, după mine, este un lucru bun. Este prețul unei societăți

evolute, despre care vorbim atîta și pe care ne-o dorim cu toții. Altceva este problema curriculumului, care e plin pînă la refuz cu teorie. Aș fi vrut să văd și eu, cu ochii mei, acele cunoștințe aplicate ale viitorului pe care ni le promite reforma învățămîntului, dar încerc să înțeleg că sînt parte a unui proces de durată și sper ca măcar colegii mei mai mici să poată pune în practică, totuși, ceea ce au învățat, conștiincios, timp de 12 ani.

Acestea fiind spuse, le urez tuturor absolvenților succes la examene și sper ca sesiunea asta de BAC să rămînă în amintirea colegilor nu ca un nou record de note necrecătoare, ci ca o tranziție importantă de la viața de elev la cea de student.

Cristina Ursu: „Totul depinde de conștiința și de integritatea fiecăruia...”

A început deja „sezonul” de BAC și nu există buletin de știri în care să nu apară vreun reportaj referitor la cel mai "stresant și valoros" examen din viața unui om. Odată ce treci prin experiența BAC-ului, îți dai seama că nu este chiar așa și că emoțiile nu ar trebui să fie mai mari decît cele pe care le ai cînd susții TOEFL-ul sau TCF-ul, și că dispozitivele de supraveghere nu sînt mai "nocive" ca cele din supermarket.

Experiența mea de la BAC se poate rezuma la trei cuvinte: *muncă, perseverență și teamă*. Nu pot să zic că mi-am dedicat ultimul an de liceu pregătirii pentru BAC, pentru că ar fi o minciună. Ba din contra, am profitat din plin și m-am implicat în multe activități școlare, ceea ce vă sfătuiesc și pe voi să faceți. Pregătirea pentru examene a durat cam toți anii de liceu, ultimul semestru fiind cel mai copleșitor.

Am susținut examenele de BAC în anul 2012 la Liceul "Vasile Vasilache", fără supraveghere video. Primul examen a fost la limba română, pentru care ne-am pregătit mai cît tot anul. Și acum îmi amintesc fețele noastre "entuziasmate", cînd doamna Angela ne spunea: "Deschideți caietele de pregătire pentru BAC". În acest moment, se anunța multă gramatică, confuzie și certuri. Am trecut și peste asta și, mulțumită dumneaei, am reușit să iau un „10” la examenul la română.

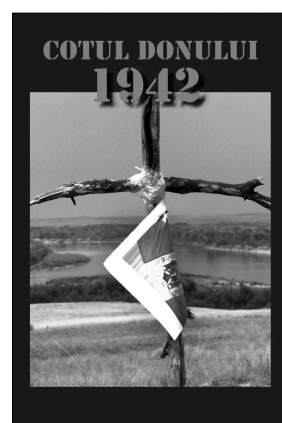
Cel de-al doilea examen a fost la limba engleză – aparent cel mai ușor examen pentru mine, la care am luat însă un „9”. Fiind în perioada în care abia au început să se implementeze noile schimbări, înainte de sfîrșitul probei, au dat peste noi cei de la Anticorupție cu detectoare de metale – moment în care, firește, ne-am speriat, iar multe telefoane au învățat să zboare de pe geam. Eu am scris

toate examenele singură, fără telefon mobil, cele două din urmă (istoria și geografia), dîndu-le pe nota „9”. Integritatea nu se cumpără, ceea ce mă face să fiu mîndră acum și să mai am și telefonul întreg.

În prezent, am ajuns la concluzia că cei care umblă cu *price list*-ul pe după tușișuri și jurnaliștii cărora le place să facă senzație sînt cei care fac spectacol dintr-un examen nu mai important decît altele. Sînt mulți care o să-mi reproșeze că "atunci nu erau camere, era mai ușor". Ca să-l citez pe Lebedev: "Camererele de supraveghere nu sînt decît elemente BTL pentru a face vînzări și a ridica prețul an de an". Iar aici totul depinde de conștiința și de integritatea fiecăruia, de aptitudinile de care fiecare dă dovadă, de faptul dacă se lasă cumpărat sau cumpără, la rîndul său. Vă sfătuiesc să citiți mult, să exersați și să acceptați emoțiile, dar și să nu lăsați foaia goală!

– Lansare de carte –**La cotul Donului...**

La 26 martie, am avut parte de o experiență mai puțin obișnuită, o ședință comună a celor două cluburi, de Istorie și de Lectură, în cadrul căreia a avut loc lansarea celei de-a doua ediții a cărții *Cotul Donului 1942*. Conceptul ca omagiu ostașilor români care au luptat pe Frontul de Est în timpul celei de-a doua conflagrații mondiale, volumul cuprinde relatarea despre pelerinajele autorului, Vasile Șoimaru, în regiunea Don, poze tematice, istoricul luptelor cu noi detalii și dovezi, interviuri cu supraviețuitorii, cei întorși dintre morți, îndeosebi cu veteranul Iosif Niculescu: „Armata Română niciodată nu și-a închipuit că va cuceri Rusia. Ea a fost pe Frontul de Est, ca să dezrobească teritoriile românești, Basarabia și Bucovina, și să-L ducă înapoi pe Iisus Hristos” (citit din filmul *Eroism și Jertfă pe frontul de Est*, turnat cu sprijinul Fundației Creștine "Arsenie Boca"). Este și un protest față de nepăsarea

Vasile Șoimaru

Cotul Donului 1942: eroism, jertfă, trădare
Chișinău, Editura Balacron, 2012

autorităților române, trecerea cu vederea de către acestea a imensului sacrificiu uman (cel mai mare din istoria armatei române – după datele oficiale, circa 150000 morți). Pînă în

prezent, în stea Donului, românii nu au încă un memorial, spre deosebire de germani, maghiari sau italieni.

Discuția a fost una degajată și s-a axat, în mod firesc, pe teme istorice, pe legitimitatea și necesitatea unei astfel de cărți, dar și pe experiența autorului și a celor care au contribuit la această carte (de pildă, Vlad Pohilă, redactor și prefațator).

Între altele, în ultima călătorie în Rusia, autorul, împreună cu un preot, au instalat și sfințit o cruce în memoria celor căzuți și au făcut și o slujbă de pomenire. Mare le-a fost mirarea cînd au descoperit cele trei culori românești (drept că pe orizontală) pe stema și drapelul regiunii Rostov.

"O țară fără statui și fără eroi nu are viitor" – e ceea ce ar trebui să învățăm, pentru a nu comite, pe viitor, greșelile predecesorilor.

Dumitru Malcoci

– Parnas contemporan –

Încercări poetice

Ion Munteanu

Frământări sufletești

Se lasă noaptea,
am lângă fereastră doar
lumina rece a lunii și
gîndul etern, zbuciumat de
pustietatea nopții și de
amintirile umbroase răstignite-n vînt...

Am lângă fereastră doar
stelele albe ca neaua și
fantezia... despre chipul ei
desăvîrșit, ce mă cheamă să
evadăm din labirintul plin de paradoxuri...

Am alături de mine doar noaptea cumplită și
durerea... Dorința de-a scăpa din
verigile fizicului pentru-a simți
libertatea deplină...

E ora 3. M-a absorbit sihăstria demonică
și acum mai am lângă mine doar
Speranța...
din cutia Pandorei.

Pot să plec.

≠ rațiune

rătăcit în a,b,c,d, ard
de tăcerea „pereților” și înțelegerea
proastă a divizibilității sufletului
cioburi aprinse/ stinse, descurajate și tăioase
se-mpărăție pînă la limită

limita rațiunii = limita infinitului
egalitate jucăușă, copilăroasă, dulce și
fumigenă ca o țigară „Lucky Strike”
mă arde demonstrația banalinfinită
a nemărginirii gîndurilor
Demonstrația vinovăției mele
vinovat de rătăcire și regăsire
vinovat de tăcere și netăcere
de rațiune și nebunie

...
de naștere și moarte
Fiecare unitate a sufletului învinovățită
pe drept și „ne”-drept la infinit
înțeleg! înțeleg ce prostie
mă dau peste cap fără cap
ca URMUZ „fără nici o cauză”
arunci un oscior și
– Săriți!!! la arme infinite
apoi se retrag ca niște arici nemulțumiți
în colțurile nesfîrșite ale sferei
și egalează
infinitudini de timpenii
cu infinituri de sapiență
Mda...

Naga și Garuda

Dincolo de limite EU lupt ca un dement
Cu gînduri grele și viitor evanescent
Cu revolverul timpului crispat în mînă
Trag abil în întuneric cu lumină...

Sînt sluga nopții cu diademă de păcate
Și ca Atlas silit să ducă bolta-n spate
Duc în ochi săgeți de viață-nveninate
Și lupt în vis cu jalnica realitate...

Lupt cu întrebări pe lângă aștri-mbătrînite
De-a oamenilor minte nici că nu pot fi rănite.
Timp... spațiu... dragoste... viață... moarte...
Subit cad pe pămîntul suav ca-ntr-o carte.

Sînt un biet scrib urgisit lipsit de inspirație
Și lupt cu mine însumi în dizgrație
Speranța trase-mă pe sfoară tainic și ușor
O, destine!
Unde-mi este revolverul cîștigător?

Țesătura Arahneei

Timpu-și împrăștie ironia trivială.
Pe oglinda nebuloasă a realității
se conturează o nouă dilemă:
„Trăiesc” sau „supraviețuiesc”?

Într-o lume-n care evoluția
e încurcată cu degradarea
și libertatea cu sclavia...
Într-o lume-n care dragostea
e o ghicitoare pentru copii –
la care doar ei știu răspunsul

„Trăiesc” sau „supraviețuiesc”?
Într-o lume în care ideile
sînt topite de vară iar amintirile
cad una cîte una-n toamnă

Într-o lume în care totul costă,
Chiar și intrarea în infern.

Vasile Văsoțchi

Полотно

Кисти сохнут, краски тусклы
Художнику не до холста
Он вспоминает улыбку Венеры
Что сердце его украла.
А на холсте, в то время, играют
Волны и ветра морей

Вот тут плывет моряк собирая
Осколки своих кораблей.
И вот акулы, холодны как лед,
Плывут умеренно, ждут
Когда моряк, наконец, упадет
Они его мясо зубами порвут.

Не все еще она забрала...
Холодное, синее море
Но точно знаю что вода
Покроется теплой кровью.
Пусть жестоко бьет волна
И пусть туман накроет...
Я точно знаю что она
Душу его не смое.

А он мечтает о корабле,
Или хотя бы о лодке
И доплыть до своей земле
Что кажется на горизонте.
Но хватит сил у моряка
Начать все сначала?
Не заманят ли берега
Тихо жить у лимана?
На эти вопросы ищет ответ
Угрюмый художник с беретом...
Пройдет либо день, либо сто лет
Пока он умрет, не дождавшись ответа...

Жизнь, жизнь

Предчувствиям не верю, и примет
Я не боюсь. Ни клеветы, ни яда.
Я не бегу. На свете смерти нет:
Бессмертны все. Бессмертно все. Не надо
Бояться смерти ни в семнадцать лет,
Ни в семьдесят. Есть только явь и свет,
Ни тьмы, ни смерти нет на этом свете.
Мы все уже на берегу морском,
И я из тех, кто выбирает сети,
Когда идет бессмертье косяком.

Живите в доме – и не рухнет дом.
Я вызову любое из столетий,
Войду в него и дом построю в нем.
Вот почему со мною ваши дети
И жены ваши за одним столом, –
А стол один и прадеду и внуку:
Грядущее свершается сейчас,
И если я приподымаю руку,
Все пять лучей останутся у вас.
Я каждый день минувшего, как крепью,
Ключицами своими подпирал,
Измерил время землемерной цепью
И сквозь него прошел, как сквозь Урал.

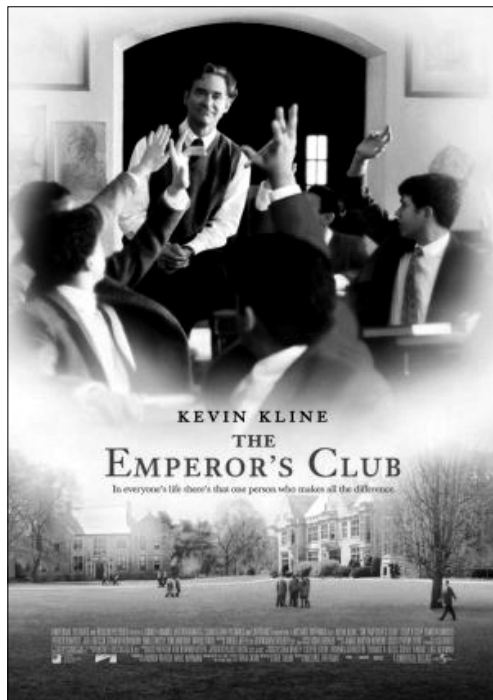
Я век себе по росту подбирал.
Мы шли на юг, держали пыль над степью;
Бурьян чадил; кузнечик баловал,
Подковы трогал усом, и пророчил,
И гибелью грозил мне, как монах.
Судьбу свою к седлу я приторочил;
Я и сейчас в грядущих временах,
Как мальчик, привстаю на стременах.
Мне моего бессмертия довольно,
Чтоб кровь моя из века в век текла.
За верный угол ровного тепла
Я жизнью заплатил бы своевольно,
Когда б ее летучая игла
Меня, как нить, по свету не вела.

- Recomandări -

Filmul *Emperor's Club*

La „Spiru Haret” nu se copiază. O campanie cu acest generic a fost începută în cadrul liceului, elevii fiind îndemnați să-și asume, în scris, angajamentul că nu vor copia la examene. Dar oare chiar sîntem la faza în care putem, spune sus și tare, că în liceul nostru nu se (mai) trișează la examene și la alte probe scrise?

The Emperors Club, un film semnat de Michael Hoffman, este istoria unor elevi ai unei școli de elită (un fel de... „Spiru Haret”), unde învață cei mai buni, deștepți și culti elevi. Personajul principal este dirigintele William Hundert, un profesor de istorie care încearcă din răsuputeri să-l pună pe picior drept pe unul dintre elevii săi, Sedgewick Bell, fiu de senator și elev nu tocmai interesat de învățatură. Sedgewick, care încearcă să nu-și dezamăgească tatăl, începe să învețe din greu și vrea să ia parte la un concurs de istorie. În timpul concursului, Hundert îl observă pe Sedgewick trișînd și îi adresează o întrebare la care acesta nu poate să răspundă. Sedgewick pierde concursul, își dezamăgește tatăl și dirigintele și încetează să mai manifeste orice interes față de istorie și de învățatură. După 25 de ani, Sedgewick, care a devenit moștenitorul tatălui său bogat, vrea să se revanșeze la un nou concurs de istorie. Va trișa sau nu și de data aceasta? Vă invit să aflați singuri. Filmul atinge diverse teme: demnitatea, puterea, virtutea, conflictul dintre generații ș.a.. Se recomandă celor care au privit și cărora le-a plăcut *Dead Poets Society*.

Tudor Iovu

Formația *Rusconi*

Cioran spunea undeva că „apropierile de absolut au urmări mai grave decît orice intoxicare”. Din septembrie anul trecut, am fost de mai multe ori la sala cu orgă, în speranța că voi retrăi extazul pe care ți-l poate provoca doar muzica adevărată. În cadrul festivalului de Ethno Jazz, trupa elvețiană *Rusconi* a stabilit un standard de calitate, arătînd ce înseamnă valoarea. Ceea ce am văzut pe scenă m-a pus pe gînduri: „Aha, deci așa trebuie să fie arta. AȘA trebuie să te faci să simți!” Un pian, câteva tobe și un contrabas – lucruri de bază, deloc impresionante în sine, nimic

extravagant. Din culise au apărut trei inși cu figuri amuzante, îmbrăcați exotic. Luminile se sting, muzica începe – *the usual stuff*. Urmează partea interesantă, unde simt că mă desprind, euforică, de corp: ajung într-un spațiu care depășește cadrul realității, încep să trăiesc în și prin muzica pe care o ascult. Toate concertele pe care le-am vizionat după *Rusconi* mi-au părut oarecum seci și monotone, dar acesta e efectul apropierei de absolut, pe care ni-l asumăm.

Mădălina Benderschi

- Clopotul de sticlă -

Suicidul. Între statistici și realități

„Moartea unui om este o tragedie. Moartea a milioane de oameni este statistică” e o expresie pe care o atribuim lui Iosif Stalin. Suicidul nu mai este o tragedie, numărul oamenilor care și-au pus benevol capăt zilelor a devenit o simplă cifră statistică. Conform Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), aproximativ 3 000 de oameni se sinucid în fiecare zi în întreaga lume. Un milion de oameni se sinucid anual, ceea ce înseamnă un suicid la fiecare 40 de secunde. Rata sinuciderilor a crescut în ultimii 50 de ani cu 60% în majoritatea țărilor, fenomenul devenind a unsprezecea cauză de mortalitate în lume și a doua cauză de mortalitate printre cei cu vîrsta cuprinsă între 25-35 de ani.

Potrivit Biroului Național de Statistică din țara noastră, în anul 2011 și-au curmat viața 502 persoane, iar în anul 2012 – 571. Datele arată că numărul de cazuri crește în localitățile rurale: în anul 2011, și-au luat viața 367 de persoane, în mediul urban înregistrîndu-se 135 de cazuri. În anul 2012, în sate au fost înregistrate 416 cazuri, în timp ce în localitățile urbane – 155 de cazuri. De asemenea, se atestă o creștere a numărului de cazuri în rîndul bărbaților. În anul 2011, și-au luat viața 430 de bărbați și 72 de femei, în anul 2012 s-au sinucis 469 de bărbați, dar s-au înregistrat doar 102 femei sinucigașe. În ceea ce privește România, se înregistrează o medie de 14 cazuri de suicid la 100 000

de locuitori, o rată ceva mai mică decît în Moldova. Aceste cifre se mențin relativ constante în ultimii ani, iar raportul de 3:1 „în favoarea” bărbaților este similar celui din majoritatea țărilor lumii. Raportul dintre suicidul la bărbați și la femei în mediul urban este aproape identic cu cel rural. Cazurile de suicid în rîndul copiilor: 2008 – 22 de tentative, 15 decese; 2009 – 22 de tentative, 10 decese; 2010 – 44 de tentative, 12 decese; 2011 – 28 de tentative, 18 decese; 2012 – 108 tentative, 24 de decese; 2013, 7 luni – 63 de tentative, 13 decese.

Cifre și statistici. Cred că v-ați plictisit deja de acest text. Chiar dacă în Republica Moldova se sinucid peste 500 de persoane pe an, pe cînd în Japonia mor aproximativ 100 de oameni pe zi, țara noastră nu poate nega existența acestei probleme, iar pentru a rezolva o problemă, trebuie să cunoști cauzele care au provocat-o. Conform OMS, cauzele principale ale fenomenului sînt: depresia, dezordinea și confuzia bilaterală, abuzul de droguri și alcool, schizofrenia, antecedentele familiale, contextul socioeconomic și educațional, sănătatea șubredă, sărăcia. Suicidul în rîndul tinerilor este cauzat de: abuzuri în familie, divorțul părinților; performanțele școlare (notele proaste); lipsa abilităților de comunicare, de exprimare emoțională etc. Metodele de sinucidere preferate de femei sînt administrarea de medicamente

sau tăierea venelor, în timp ce bărbații aleg metode mai dure, precum spînzurarea, împușcarea în cap sau aruncarea de la înălțimi.

Un studiu efectuat de universitățile Bristol, Oxford și Manchester a stabilit că aproape jumătate dintre site-urile consacrate problemei suicidului oferă sfaturi despre... cum poți să-ți iei viața. Doar 13% oferă sfaturi despre cum să previi sinuciderea, iar 12% descurajează în mod activ acest fenomen. Prevenirea suicidului necesită o atenție sporită din partea întregii societăți. Potrivit OMS, măsurile ce pot fi adoptate vizează sporirea controlului asupra vînzărilor ilegale de arme, comercializării pesticidelor sau drogurilor, stabilirea unor legi care să controleze mai bine accesul la acestea. Totodată, OMS recomandă stabilirea unor restricții în mass-media, întrucît informațiile difuzate pot să influențeze puternic populația, mai cu seamă categoriile sensibile de vîrstă – adolescenții și vîrstnicii.

Suicidul nu este o soluție, căci după moarte nu mai ai nimic, nu te mai ai nici măcar pe tine însuși. Albert Camus, cel care afirma că suicidul e „singura problemă filosofică serioasă”, credea că e nevoie de mult mai mult curaj pentru a trăi decît pentru a te sinucide. Subscriem.

Nica Ciubotaru

Vlăstarul

Director: Victor Ambroci

Redacția

Redactor-șef
Nica Ciubotaru

Redactori asociați

Valeria Babără
Dan Mocanu
Adrian Bratu
Natalia Țurcan
Cristina Ursu
Ștefania Răileanu
Dumitru Malcoi

Consultant

Mariana Jitari

Adresa

MD-2012
str. Maria Cebotari, 53
Instituția Publică
Liceul Teoretic „Spiru Haret”
tel.: (373) 22 226011

www.spiruharet.md

Tipărit la Editura „Universul”,
tiraj 1500 ex.Publicația apare cu sprijinul
Asociației Obștești
„Spiru Haret”